

หลักสูตร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดย นางสาวกมลวรรณ อุบลดี
นักวิชาการแผนกที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

- ทราบถึงองค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สามารถอธิบายองค์ประกอบและหลักการของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- รู้จักแอปพลิเคชันและระบบที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของกรมพัฒนาที่ดิน

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) คือ เทคโนโลยีที่ช่วยผลิต จัดการ รวบรวม จัดเก็บบันทึก ประมวลผลข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำ และรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

กระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศ

เป็นการนำข้อมูล ที่เก็บรวบรวมนำเข้ามาจัดเรียง วิเคราะห์ หรือประมวลผลใหม่ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยผ่านการทำงานอย่างน้อย ๓ ขั้นตอน คือ ๑.กระบวนการนำเข้าข้อมูล ๒.กระบวนการประมวลผลข้อมูล ๓.กระบวนการแสดงผลลัพธ์

เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geoinformatics)

เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการรวบรวม จัดเก็บ การวิเคราะห์ ประมวลผล การแปลตีความ และการใช้ข้อมูล ทางด้านภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information system) การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing) และระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นผิวโลก (Global Positioning system)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information system) ประกอบด้วย บุคลากร ข้อมูล ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และกระบวนการ ลักษณะข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แบ่งได้ ๒ รูปแบบ คือ ๑.ข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของข้อมูลต่างๆบนพื้นโลก เป็นข้อมูลแบบเวกเตอร์ (จุด เส้น พื้นที่รูปปิด) แบบราสเตอร์ (จุดภาพ หรือ grid cell) ๒.ข้อมูลเชิงบรรยาย อธิบายถึงคุณลักษณะต่างๆของข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แบ่งได้ ๒ รูปแบบ คือ ๑.การวิเคราะห์ข้อมูลเวกเตอร์แบบการสร้างพื้นที่กันชน (การนำข้อมูล ๑ ชั้นข้อมูลมาสร้างพื้นที่กันชน โดยกำหนดหน่วยพื้นที่ตามต้องการ) แบบการซ้อนทับข้อมูล การนำข้อมูลเชิงพื้นที่มาซ้อนทับกันเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (โดยใช้คำสั่งแบบ union แบบ intersect และแบบ identity) แบบการแปลงข้อมูล โดยการลบ ตัด รวบรวมข้อมูล (โดยใช้คำสั่งแบบ erase แบบ clip แบบ eliminate แบบ dissolve แบบ merge แบบ split และแบบ update) แบบการวัดระยะทาง เป็นการวัดระยะทางเพื่อนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย ๒.การวิเคราะห์ข้อมูลราสเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บในรูปแบบ grid cell หรือจุดภาพ สามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกันได้หลายชั้นข้อมูล

การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing) หลักการของการรับรู้จากระยะไกล มี ๓ ขั้นตอน ๑.การได้มาซึ่งข้อมูล โดยอาศัยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากแหล่งกำเนิดพลังงาน ๒.การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งได้ ๒ ประเภท โดยการวิเคราะห์แปลตีความด้วยสายตา และการวิเคราะห์เชิงตัวเลข โดยหลักการแบบmultispectral approach แบบmultitemporal approach และแบบmultilevel approach องค์ประกอบการรับรู้จากระยะไกล ประกอบด้วย ๑.คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เป็นสื่อระหว่างเครื่องบินที่เก็บข้อมูล และวัตถุที่ทำการสำรวจ ๒.เครื่องมือตรวจวัดข้อมูล ๓.ดาวเทียมที่ติดตั้งเครื่องมือวัดข้อมูล ๔.การแปลความหมายข้อมูลจากเครื่องบิน เครื่องมือการตรวจวัดการรับรู้จากระยะไกล เครื่องมือการตรวจวัดเรียกว่า “sensor” กระบวนการการบินที่เก็บข้อมูลประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ๑.ส่วนรับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ๒.ส่วนที่ทำการวัดพลังงานของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ๓.ส่วนที่ทำการบันทึกค่าพลังงาน มีแบบระบบ active sensor และระบบ passive sensor

ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นผิวโลก (Global Positioning system) เป็นระบบนำร่องโดยใช้ดาวเทียมช่วยระบุตำแหน่ง ให้ความถูกต้อง แม่นยำ พื้นที่บนพื้นโลก ระบบดาวเทียมที่ให้บริการ เรียกว่าระบบ “GNSS” (Global navigation satellite system) องค์ประกอบระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ๑.ส่วนอวกาศ ประกอบด้วยดาวเทียม ๒๔ ดวง ๒.ส่วนสถานีควบคุม ประกอบด้วยสถานีภาคพื้นดินที่ควบคุมระบบกระจายตามส่วนต่างๆของโลก ๓.ส่วนผู้ใช้ หลักการทำงานของระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นผิวโลก โดยวัดระยะจากคลื่นวิทยุจากดาวเทียมสู่เครื่องรับ ค่ารังวัดที่ได้จากสัญญาณดาวเทียม มี ๒ ชนิด คือ pseudorange และ carrier phase เครื่องมือการรับสัญญาณแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ เครื่องมือรับสัญญาณแบบนำหน และเครื่องรับสัญญาณแบบรับวัด

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศของกรมพัฒนาที่ดิน

- แอปพลิเคชันสารสนเทศดินและข้อมูลการใช้ปุ๋ย LDD Soil Guide ให้บริการข้อมูลคุณสมบัติของดิน ความเหมาะสมของดินในการปลูกพืช คำแนะนำปุ๋ยสำหรับกลุ่มชุดดิน
- แอปพลิเคชัน “กตดูรู้ดิน” ให้บริการรายละเอียดแนวทางการจัดการดินเบื้องต้น ปัญหาของดิน และข้อมูลพืชที่มีความเหมาะสมในการปลูกพืช
- แอปพลิเคชัน “ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรดินรายจังหวัด” เป็นระบบแผนที่สำเร็จรูป ประกอบด้วยแผนที่กลุ่มชุดดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่แนวเขตป่าไม้ถาวร แผนที่กำหนดเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช
- ระบบนำเสนอแผนที่ชุดดิน ระบบจะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลดิน ประเภทสภาพพื้นที่การใช้ที่ดิน ปัญหาของดิน แนวทางการจัดการดินจุดเก็บตัวอย่างดินที่สัมพันธ์กับพื้นที่ เป็นต้น
- ระบบตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ใช้ในการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินและรายงานการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามรายชื่อ จังหวัด อำเภอ ตำบล
- ระบบบริหารและติดตามโครงการปลูกหญ้าแฝก ใช้ในการบริหารและติดตามผลการดำเนินงานโครงการปลูกหญ้าแฝก

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถนำข้อมูลเชิงพื้นที่ มาจัดการนำเข้าข้อมูล ปรับปรุง แก้ไข วิเคราะห์ และแสดงผลข้อมูลในรูปแบบของแผนที่
๒. สามารถประยุกต์ใช้งานในด้านการวางแผนพัฒนา การจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาต่างๆ